

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТИТУТ ПРАВОВОЇ ЕКОНОМІКИ

О. В. ОВСІЄНКО, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

Модель економічного розвитку, що склалася в Україні, характеризується значними інституціональними вадами, а саме: невизначеністю та незахищеністю прав власності, високим рівнем корупції, вибірковим правозастосуванням, значною асиметрією у реалізації окремих

соціально-економічних прав. Усе це унеможлиблює нормальну співпрацю суспільства, бізнесу та влади, посилює взаємну недовіру між ними. За таких умов виникає необхідність у глибоких інституціональних змінах, зокрема у розбудові правової економіки – не просто захищеної, закріпленої і врегульованої правом системи суспільного господарювання, а такої системи, у якій легальна економічна діяльність одних суб'єктів не ставить під загрозу можливості інших суб'єктів реалізувати свої соціально-економічні права. Одним з інститутів правової економіки, який сприяє відновленню взаємної довіри між владою, суспільством і бізнесом, а також створює підґрунтя реальної рівноправності та свободи суб'єктів економічної діяльності, є державно-приватне партнерство.

Зазвичай в економічній літературі державно-приватне партнерство визначається як довгострокове співробітництво між державою та приватним сектором, спрямоване на вирішення завдань, що відносяться до компетенції держави. Відповідно, у вітчизняному законодавстві ознаками державно-приватного партнерства є: договірні засади, довгостроковість відносин, набуття приватним партнером прав користування, управління, експлуатації об'єктами державно-приватного партнерства, а також прийняття приватним партнером інвестиційних зобов'язань та частини ризиків, які виникають у процесі здійснення державно-приватного партнерства.

Незважаючи на розмаїття форм державно-приватного партнерства, в Україні його здійснення переважно відбувається у формі концесій. Так, станом на 01.08.2016 р. на засадах державно-приватного партнерства реалізується 185 проектів (укладено 153 договори концесії, 31 договір про спільну діяльність, 1 договір державно-приватного партнерства) [1]. В експертному середовищі це пояснюється тим, що концесійне законодавство пропонує простіші способи підготовки проектів у порівнянні з нормативним регулюванням інших форм [2, с. 24-25].

Значний потенціал державно-приватне партнерство має у розв'язанні інфраструктурних проблем. Згідно із розробленою Міністерством економічного розвитку і торгівлі України економічною стратегією «Шлях до процвітання», для реконструкції та розвитку вітчизняної інфраструктури знадобиться щонайменше 8 мільярдів доларів США щорічно, починаючи з 2015 р. Враховуючи складну економічну ситуацію у країні та відсутність належного фінансування капітальних видатків з боку держави, інвестиції з боку приватних партнерів могли б значно сприяти розвитку інфраструктури.

Серед факторів, що гальмують розвиток інституту державно-приватного партнерства (ДПП) в Україні, можна виділити: розбіжності у законодавстві, що регулює застосування різних форм ДПП, через що концесійні проекти передбачають більш ліберальну процедуру здійснення технічної та економічної оцінки; нестачу кадрового потенціалу у державних та муніципальних органах для оцінки ефективності ДПП та його подальшої реалізації; конфлікт інтересів у системі управління ДПП. Дія цих факторів зумовлює дисбаланс приватних та суспільних інтересів у державно-приватному партнерстві: суспільні інтереси виявляються вторинними, а здійснення державно-приватного партнерства зводиться до освоєння коштів міжнародних інститутів, наданих під державні гарантії, а іноді навіть з державного бюджету. Додатковим фактором, що зумовлює дисбаланс приватних та суспільних інтересів у державно-приватному партнерстві в Україні, є численні провали держави: корупція, гонитва за адміністративною рентою, «захоплення влади» тощо.

Перетворення державно-приватного партнерства на інститут, що сприяє становленню та розвитку правової економіки в Україні, можливо за умов підвищення його ефективності шляхом вжиття таких заходів: розробка критеріїв суспільної ефективності проектів державно-приватного партнерства та методів їх оцінки; запровадження прозорої системи оцінки фіскальних ризиків проектів державно-приватного партнерства; узгодження концесійного законодавства та законодавства, що регулює ДПП; визначення пріоритетних напрямів удосконалення національної інфраструктури.

Література

1. Довідка щодо результатів здійснення ДПП в Україні (I півріччя 2016 р.) [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=ed00a2ba-480a-4979-84eb-d610a0827a8c&title=ZagalniiOgliad>.

2. Державно-приватне партнерство в контексті управління державними інвестиціями в Україні [Електронний ресурс] : звіт Світового банку. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=eff478d9-01bc-425c-9c43-aeab9fba735c&title=ZvitSvitovogoBanku-derzhavnoprivatnePartnerstvoVKontekstiUpravlinniaDerzhavnimiInvestitsiiamiVUkraini->